

PRESUDA OPĆEG SUDA (prvo vijeće)

17. siječnja 2013.(*)

„Povlastice i imuniteti – Zastupnik u Europskom parlamentu – Odluka o ukidanju imuniteta – Aktivnost koja nije povezana s dužnostima zastupnika – Postupak za ukidanje imuniteta – Odluka o odbijanju zaštite povlastica i imuniteta – Gubitak pravnog interesa – Obustava postupka”

U spojenim predmetima T-346/11 i T-347/11,

Bruno Gollnisch, sa stalnom adresom u Limonestu (Francuska), kojeg zastupa G. Dubois, odvjetnik,

tužitelj,

protiv

Europskog parlamenta, koji zastupaju R. Passos, D. Moore i K. Zejdová, u svojstvu agenata,

tuženika,

povodom, s jedne strane, zahtjeva za poništenje odluke o ukidanju imuniteta tužitelju, koju je Parlament donio 10. svibnja 2011., i zahtjeva za naknadu štete koja je time nanesena tužitelju te, s druge strane, zahtjeva za poništenje odluke o odbijanju zaštite imuniteta tužitelja, koju je Parlament donio 10. svibnja 2011., i zahtjeva za naknadu štete koja je time nanesena tužitelju,

OPĆI SUD (prvo vijeće),

u sastavu: J. Azizi, predsjednik, S. Frimodt Nielsen (izvjestitelj) i M. Kancheva, suci,

tajnik: C. Kristensen, administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 10. srpnja 2012.,

donosi sljedeću

Presudu

Pravni okvir

Protokol o povlasticama i imunitetima

- 1 Člankom 8. Protokola br. 7. o povlasticama i imunitetima Europske unije (SL 2010., C 83., str. 266., u daljnjem tekstu: Protokol) propisano je:

„Članovi Europskog parlamenta ne mogu biti podvrgnuti nikakvom obliku ispitivanja, zadržavanja ili sudskog postupka zbog izraženih mišljenja ili glasovanja pri obnašanju svojih dužnosti.”

- 2 Člankom 9. Protokola propisano je:

„Tijekom zasjedanja Europskog parlamenta njezini članovi uživaju:

- (a) na državnom području svoje države, imunitet priznat članovima parlamenta te države;
- (b) na državnom području bilo koje druge države članice, imunitet od svake mjere zadržavanja i od sudskih postupaka.

Na isti se način imunitet primjenjuje na članove tijekom putovanja do mjesta ili iz mjesta sastajanja Europskog parlamenta.

Ako je član zatečen u počinjenju kaznenog djela, nije moguće pozivanje na imunitet te u tom slučaju Europski parlament može ostvariti svoje pravo na skidanje imuniteta jednom od svojih članova.”

Poslovnik Parlamenta

- 3 U skladu s člankom 3. stavkom 6. drugim podstavkom Poslovnika Europskog parlamenta (u daljnjem tekstu: Poslovnik), izmijenjenog u više navrata, u verziji iz ožujka 2011. (SL L 116., str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 1., svezak 17., str. 185.), koji se u sporu primjenjuje *ratione temporis*:

„Ako nadležna tijela država članica pokrenu postupak koji može dovesti do prestanka dužnosti zastupnika, predsjednik od njih traži da ga redovito obavješćuju o tijeku postupka te upućuje predmet nadležnom odboru. Na temelju prijedloga nadležnog odbora Parlament može zauzeti stajalište o navedenom predmetu.”

- 4 Člankom 5. stavkom 1. Poslovnika propisano je:

„Zastupnici uživaju povlastice i imunitet u skladu s [Protokolom].”

- 5 Člankom 6. Poslovnika propisano je:

„1. Izvršavajući svoje ovlasti u vezi s povlasticama i imunitetom, Parlament prvenstveno nastoji očuvati svoj integritet kao demokratska zakonodavna skupština i osigurati nezavisnost zastupnika u obnašanju njihovih dužnosti.

2. Svaki zahtjev za ukidanje imuniteta zastupnika koji nadležno tijelo države članice uputi predsjedniku objavljuje se u Parlamentu i upućuje nadležnom odboru.

3. Svaki zahtjev za zaštitu povlastica i imuniteta koji zastupnik ili bivši zastupnik uputi predsjedniku objavljuje se u Parlamentu i upućuje nadležnom odboru.

[...]

4. U slučajevima kad je zastupnik uhićen ili mu je ograničena sloboda kretanja, čime je počinjena očita povreda njegovih povlastica i imuniteta, predsjednik Parlamenta može nakon savjetovanja s predsjednikom i izvjestiteljem nadležnog odbora hitno pokrenuti inicijativu da se potvrde povlastice i imunitet zastupnika. O toj inicijativi predsjednik obavještuje odbor i Parlament.”

6 Člankom 7. Poslovnika propisano je:

„1. Nadležni odbor razmatra zahtjeve za ukidanje imuniteta ili zahtjeve za zaštitu imuniteta i povlastica bez odlaganja i po redosljedu po kojem su predani.

2. Nadležni odbor podnosi prijedlog obrazložene odluke u kojem preporučuje prihvaćanje ili odbijanje zahtjeva za ukidanje imuniteta ili zahtjeva za zaštitu imuniteta i povlastica.

3. Odbor može tražiti da mu nadležno tijelo pruži informacije ili objašnjenja koje smatra neophodnim za stvaranje mišljenja o tome treba li imunitet oduzeti ili zaštititi. Dotični zastupnik ima mogućnost da bude saslušan te može priložiti dokumente ili druge pisane dokaze koje smatra relevantnima. Zastupnika može predstavljati drugi zastupnik.

[...]

6. U slučajevima koji se tiču zaštite imuniteta ili povlastica odbor utvrđuje predstavljaju li postojeće okolnosti administrativna ili druga ograničenja slobodnom kretanju zastupnika pri putovanju na mjesto zasjedanja Parlamenta ili povratku s njega, ili slobodnom izražavanju mišljenja ili glasovanju tijekom obnašanja dužnosti, ili pak potpadaju pod okvir članka 10. Protokola o povlasticama i imunitetu koji nisu predmet nacionalnog prava. Odbor podnosi prijedlog kojim se od nadležnog tijela traži da donese potrebne zaključke.

7. Odbor može dati obrazloženo mišljenje o nadležnosti dotičnog tijela i o dopuštenosti zahtjeva, ali se ni pod kojim uvjetima ne može izjasniti o zastupnikovoj krivnji ni o tome opravdavaju li mišljenja ili postupci, koji mu se pripisuju, kazneni progon, čak ni u slučaju da prilikom razmatranja zahtjeva stekne detaljna saznanja o činjenicama slučaja.

8. Izvješće odbora uvrštava se na početak dnevnog reda prve sljedeće dnevne sjednice nakon dana podnošenja izvješća. Na prijedlog ili prijedloge odluke nije moguće podnositi amandmane.

Rasprava se ograničava na razmatranje razloga za prihvaćanje ili odbijanje prijedloga za ukidanje ili zadržavanje imuniteta, ili prijedloga za zaštitu imuniteta ili povlastice.

Ne dovodeći u pitanje članak 151., zastupnik čije se povlastice ili imunitet razmatraju ne može govoriti u raspravi.

O prijedlogu ili prijedlozima odluke u izvješću glasuje se na prvom glasovanju nakon rasprave.

Nakon što Parlament razmotri predmet, o svakom se prijedlogu u izvješću glasuje odvojeno. Ako se prijedlog odbije, smatra se da je donesena suprotna odluka.

9. Predsjednik odmah priopćava odluku Parlamenta dotičnom zastupniku i nadležnom tijelu dotične države članice te traži da ga obavješćuju o razvoju događaja u postupku i sudskim odlukama koje iz njega proizlaze. Kad predsjednik primi informaciju o tome, prenosi je Parlamentu na način koji smatra najprimjerenijim, po potrebi nakon što se savjetuje s nadležnim odborom.

[...]

11. Odbor s navedenim predmetima i zaprimljenim dokumentima postupa strogo povjerljivo.

[...]”

7 U skladu s člankom 24. Poslovnika:

„1. Konferencija predsjednika sastoji se od predsjednika Parlamenta i predsjednika klubova zastupnika. Predsjednika kluba zastupnika može predstavljati član tog kluba.

2. Predsjednik Parlamenta poziva jednog od nezavisnih zastupnika da sudjeluje na sjednicama Konferencije predsjednika bez prava glasa.

[...]”

8 U skladu s člankom 103. stavkom 4. Poslovnika:

„Nadležni odbor zahtjeve koji se odnose na postupke vezane uz imunitet uvijek, u skladu s člankom 7., razmatra na sjednici zatvorenoj za javnost.”

9 Osim toga, člankom 138. Poslovnika propisano je:

„1. bilo koji [...] nezakonodavni prijedlog rezolucije koji je prihvaćen u odboru, a da je manje od jedne desetine članova odbora glasovalo protiv, uvrštava se u prijedlog dnevnog reda Parlamenta za glasovanje bez amandmana.

O točki se zatim glasuje jedinstvenim glasovanjem osim ako su prije sastavljanja konačnog prijedloga dnevnog reda klubovi zastupnika ili pojedinačni zastupnici koji zajedno čine jednu desetinu zastupnika Parlamenta pisanim putem zahtijevali da se dopuste amandmani na točku; u tom slučaju predsjednik određuje rok za podnošenje amandmana.

2. O točkama uvrštenima u konačni prijedlog dnevnog reda za glasovanje bez amandmana također se ne raspravlja, osim ako Parlament prilikom usvajanja dnevnog reda na početku sjednice, na prijedlog Konferencije predsjednika ili na zahtjev kluba zastupnika ili najmanje 40 zastupnika, ne odluči drukčije.

3. Prilikom sastavljanja konačnog prijedloga dnevnog reda sjednice, Konferencija predsjednika može predložiti da se druge točke razmatraju bez amandmana ili bez rasprave. Prilikom usvajanja dnevnog reda Parlament ne smije prihvatiti takve prijedloge ako su se klub zastupnika ili najmanje 40 zastupnika pisanim putem izjasnili protiv toga najmanje sat vremena prije početka sjednice.

[...]”

10 Člankom 151. stavkom 1. Poslovnika propisano je:

„1. Zastupnici koji zatraže riječ radi davanja osobne izjave govore na kraju rasprave o dotičnoj točki dnevnog reda ili prilikom usvajanja zapisnika s dnevne sjednice na koju se odnosi zahtjev za riječ.

Zastupnici ne smiju govoriti o suštinskim pitanjima, već svoje izjave ograničavaju na pobijanje mogućih primjedbi koje su tijekom rasprave izrečene o njima osobno ili mišljenja koja su im pripisana, ili na ispravljanje vlastitih izjava.”

Okolnosti spora

11 Tužitelj Bruno Gollnisch zastupnik je u Europskom parlamentu i conseiller régional de la Région Rhône-Alpes (regionalni vijećnik regije Rona-Alpe (Francuska)). Isto je tako predsjednik kluba zastupnika stranke Front national (Nacionalna fronta) u regionalnom vijeću regije Rona-Alpe.

12 Stranka Nacionalna fronta regije Rona-Alpe izdala je 3. listopada 2008. priopćenje za javnost pod naslovom „Affaire des fiches’ à la région: les Tartuffe s’insurgent” („Afera popisi’ u regiji: pobuna licemjera”).

13 U tom je priopćenju navedeno sljedeće:

„Regija Rona-Alpe burno je reagirala na zahtjev obavještajne službe koji se odnosio na eventualne zahtjeve nekršćanskih dužnosnika za prilagodbu radnog vremena zbog vjerskih razloga. Glavni direktor službi naveo je da se taj zahtjev ,protivi svim republikanskim načelima kojima su uređeni organizacija i funkcioniranje javne službe u našoj zemlji’. [Q. (predsjednik regionalnog vijeća regije Rona-Alpe)] smatra da je sama istraga u načelu šokantna. Sve je to u redu i ispravno, ali se time zaboravlja stvarnost i pokazuje prilično kratko pamćenje. Zaboravlja se stvarnost jer nisu kršćani ti koji završetak razdoblja ,posta’ (tijekom dana, dok noću brzo nadoknađuju propušteno) ,slave’ uništavanjem, podmetanjem požara i bacanjem kamenja. Zaboravlja se stvarnost jer Romani nisu zapalili kršćani. Pokazuje se kratko pamćenje jer je odluka o popisu javne službe 1902. donesena s ,republikanskim’ ciljem. Pokazuje se kratko pamćenje jer je tada na vlasti bio ,Lijevi blok’ s ,ocem nacije Combesom’ i Waldeck-Rousseauom. Pokazuje se kratko pamćenje jer su masonske lože, koje su obavljale prljave poslove, veselo i čiste savjesti na popisima navodile ,živi u izvanbračnoj zajednici s Arapkinjom’. Točno je da se ljevica u to vrijeme protivila religiji! Međutim, njezin je trenutačni cilj pružiti podršku prodoru islama u našu zemlju, koji uništava našu kulturu i vrijednosti te čiji se tolerancija i poštovanje ljudskih prava i sloboda mogu jasno vidjeti tamo gdje je na vlasti: u Saudijskoj Arabiji, Iranu, Sudanu, Afganistanu ... u našim predgrađima, a uskoro i u cijeloj našoj zemlji, uz blagoslov masonskih loža i ljevice.”

- 14 Na konferenciji za tisak održanoj 10. listopada 2008. u Lyonu (Francuska) tužitelj je među ostalim potvrdio da su to priopćenje sastavile osobe ovlaštene za davanje izjava u ime izabраниh članova kluba zastupnika kojim on predsjeda u regionalnom vijeću.
- 15 Nakon pritužbe Međunarodne lige protiv rasizma i antisemitizma (LICRA) francuska tijela pokrenula su 22. siječnja 2009. sudsku istragu protiv nepoznate osobe zbog poticanja na rasnu mržnju.
- 16 Dopisom od 9. lipnja 2010. upućenom predsjedniku Parlamenta tužitelj je od potonjeg zatražio da „odlučno protestira kod francuskih tijela”. U tom je dopisu naveo da je istražni sudac u Lyonu 4. lipnja 2010. policiji naložio njegovo uhićenje kako bi ga se izvelo pred sud. Objasnio je da je „mjera ograničavanja zabranjena francuskim Ustavom (članak 26.) i Protokolom o povlasticama i imunitetima iz 1965. (koji je postao članak 9. Protokola br. 7 priloženog Ugovoru) u mjeri u kojoj taj sudac nije zatražio ukidanje [njegova] parlamentarnog imuniteta”.
- 17 Predsjednik Parlamenta objavio je 14. lipnja 2010. na plenarnoj sjednici da je od tužitelja zaprimio zahtjev za zaštitu njegova imuniteta i da ga je u skladu s člankom 6. stavkom 2. Poslovnika proslijedio odboru za pravna pitanja.
- 18 Dopisom od 25. listopada 2010., koji je Parlament zaprimio 3. studenoga 2010., ministre d’État, garde des Sceaux, ministre de la Justice et des Libertés (državni tajnik, čuvar pečata, ministar pravosuđa i sloboda) Francuske Republike poslao je predsjedniku Parlamenta zahtjev za ukidanje parlamentarnog imuniteta tužitelju na temelju zahtjeva od 14. rujna 2010. koji je podnio državni odvjetnik pri Cour d’appel de Lyon (Žalbeni sud u

Lyonu) u svrhu daljnje istrage pritužbe protiv tužitelja i, ako je potrebno, njegova izvođenja pred nadležne sudove.

- 19 Predsjednik Parlamenta objavio je 24. studenoga 2010. na plenarnoj sjednici da je od tužitelja zaprimio zahtjev za zaštitu njegova imuniteta i da ga je u skladu s člankom 6. stavkom 2. Poslovnika proslijedio odboru za pravna pitanja.
- 20 B. Rapkay imenovan je izvjestiteljem za oba spisa koji su se odnosili na tužitelja, odnosno, s jedne strane, za ukidanje imuniteta tužitelju i, s druge strane, zaštitu njegova imuniteta.
- 21 Dana 26. siječnja 2011. odbor za pravna pitanja Parlamenta saslušao je tužitelja u pogledu zahtjeva za zaštitu njegova imuniteta i zahtjeva za ukidanje njegova imuniteta.
- 22 Odbor za pravna pitanja donio je 11. travnja 2011. prijedlog odluke Parlamenta kojom se preporučuje ukidanje imuniteta tužitelju i prijedlog odluke kojom se preporučuje odbijanje zaštite njegova imuniteta.
- 23 Na plenarnoj sjednici održanoj 10. svibnja 2011. Parlament je odlučio ukinuti imunitet tužitelju i istovremeno odbiti zaštitu njegova imuniteta.
- 24 Odluka o ukidanju imuniteta tužitelju obrazložena je kako slijedi:

„A. budući da je francuski državni odvjetnik zatražio ukidanje parlamentarnog imuniteta Bruni Gollnischu, zastupniku u [...] [P]arlamentu, kako bi se omogućili istraga pritužbe o navodnom poticanju na rasnu mržnju i, ako je potrebno, izvođenje Brune Gollnischu pred prvostupanjski sud, žalbeni sud i kasacijski sud Francuske Republike;

B. budući da se zahtjev za ukidanje imuniteta Bruni Gollnischu odnosi na navodno kazneno djelo poticanja na rasnu mržnju u priopćenju za javnost koje je 3. listopada 2008. objavio klub zastupnika stranke Nacionalna fronta regije Rona-Alpe, čiji je predsjednik tada bio Bruno Gollnisch;

C. budući da u skladu s člankom 9. Protokola o povlasticama i imunitetima Europske unije tijekom sjednica Europskog parlamenta njegovi zastupnici na državnom području svoje države uživaju imunitet priznat zastupnicima u parlamentu te države; budući da se tom odredbom Europskom parlamentu ne zabranjuje da ostvari svoje pravo ukidanja imuniteta jednom od svojih zastupnika;

D. budući da u skladu s člankom 26. Ustava Francuske Republike „nijedan zastupnik u Parlamentu ne smije biti uhićen zbog kaznenog djela ili lakšeg oblika kaznenog djela i ne smije mu se izreći mjera pritvora ili druga mjera lišavanja slobode bez odobrenja predsjedništva doma u kojemu je zastupnik. To se odobrenje ne zahtijeva u slučaju kaznenog djela ili lakšeg oblika kaznenog djela počinjenog *flagrante delicto* ili u slučaju pravomoćne osuđujuće presude”;

E. budući da u ovom slučaju Parlament nije utvrdio da postoje dokazi za *fumus persecutionis*, odnosno dovoljno ozbiljna i osnovana sumnja da je postupak pokrenut s namjerom nanošenja političke štete zastupniku;

F. budući da se zahtjev francuskih tijela ne odnosi na političke aktivnosti Brune Gollnisha u svojstvu zastupnika u [...] [P]arlamentu [...], već samo na njegove regionalne i lokalne aktivnosti u svojstvu regionalnog vijećnika regije Rona-Alpe, pri čemu je riječ o mandatu koji je [...] dobio na neposrednim općim izborima i koji se razlikuje od mandata zastupnika u [...] [P]arlamentu;

G. budući da je Bruno Gollnisch objavu priopćenja za javnost svojeg kluba zastupnika u regionalnom vijeću regije Rona-Alpe, koje je dovelo do zahtjeva za ukidanje njegova imuniteta, opravdao objašnjenjem da ga je napisao tim regionalne stranke Nacionalna fronta, koji je uključivao i osobu odgovornu za odnose s javnošću ,ovlaštenu za davanje izjava u ime izabраних dužnosnika stranke Nacionalna fronta'; budući da bi primjena parlamentarnog imuniteta u takvom slučaju značila neopravdano proširenje odredaba čiji je cilj spriječiti svako zadiranje u funkcioniranje i neovisnost Parlamenta;

H. budući da nije na Parlamentu, već na nadležnim pravosudnim tijelima da, uzimajući u obzir sva demokratska jamstva, odluče o mjeri u kojoj je povrijeđen francuski zakon o poticanju na rasnu mržnju i o mogućim daljnjim pravnim posljedicama;

I. budući da je stoga u ovom slučaju prikladno preporučiti ukidanje parlamentarnog imuniteta,

1. odlučuje ukinuti imunitet Bruni Gollnischu [...]"

25 Inače, odluka o odbijanju zaštite imuniteta tužitelja sadržava jednako obrazloženje kao odluka o ukidanju njegova imuniteta, osim, među ostalim, uvodne izjave I. i izreke te odluke, koje glase kako slijedi:

I. [...] budući da su francuska tijela u međuvremenu službeno zatražila ukidanje njegova imuniteta kako bi se naknadno primijenile navedene mjere, više nije potrebno zaštititi imunitet Brune Gollnisha u tom pogledu;

[...]

1. odlučuje, s obzirom na prethodno navedena razmatranja, ne zaštititi imunitet i povlastice Brune Gollnisha [...]"

Postupak i zahtjevi stranaka

26 Tužbama podnesenima tajništvu Općeg suda 7. srpnja 2011. tužitelj je pokrenuo postupke za poništenje odluka Parlamenta o ukidanju njegova imuniteta (predmet T-346/11) i o odbijanju zaštite njegova imuniteta (predmet T-347/11) te za naknadu neimovinske štete koja mu je navodno nanesena.

- 27 Opći sud (prvo vijeće) odlučio je na temelju izvještaja suca izvjestitelja otvoriti usmeni postupak te je u okviru mjera upravljanja postupkom predviđenih člankom 64. Poslovnika Općeg suda pozvao stranke da dostave određene dokumente te im postavio pitanja u pisanom obliku. Stranke su postupile u skladu s tim zahtjevom.
- 28 Odlukom predsjednika prvog vijeća Općeg suda od 3. srpnja 2012., predmeti T-346/11 i T-347/11 spojeni su za pisani i usmeni postupak i donošenje presude u skladu s člankom 50. Poslovnika.
- 29 Na raspravi održanoj 10. srpnja 2012. saslušana su izlaganja stranaka i njihovi odgovori na usmena pitanja Općeg suda.
- 30 U predmetu T-346/11 tužitelj od Općeg suda zahtijeva da:
- poništi odluku Parlamenta od 10. svibnja 2011. o ukidanju njegova parlamentarnog imuniteta i o donošenju izvješća A7-0155/2011 B. Rapkaya;
  - dosudi tužitelju iznos od 8 000 EUR za naknadu neimovinske štete koja mu je nanesena;
  - dosudi tužitelju iznos od 4 000 EUR za troškove savjetovanja i pripreme tužbe.
- 31 Parlament od Općeg suda zahtijeva da:
- odbije tužbu kao neosnovanu;
  - naloži tužitelju snošenje troškova.
- 32 U predmetu T-347/11 tužitelj od Općeg suda zahtijeva da:
- poništi odluku Parlamenta od 10. svibnja 2011. o odbijanju zaštite njegova parlamentarnog imuniteta i o donošenju izvješća A7-0154/2011 B. Rapkaya;
  - dosudi tužitelju iznos od 8 000 EUR za naknadu neimovinske štete koja mu je nanesena;
  - dosudi tužitelju iznos od 4 000 EUR za troškove savjetovanja i pripreme tužbe.
- 33 Parlament od Općeg suda zahtijeva da:
- odbije tužbu kao nedopuštenu;
  - podredno, odbije tužbu kao neosnovanu;
  - naloži tužitelju snošenje troškova.

Pravo

Uvodne napomene

Sustav parlamentarnog imuniteta uspostavljen Protokolom

- 34 Valja podsjetiti da parlamentarni imunitet zastupnika u Parlamentu, kako je predviđen člancima 8. i 9. Protokola, uključuje dva oblika zaštite koja se uobičajeno priznaju zastupnicima u nacionalnim parlamentima država članica, odnosno imunitet u pogledu izraženih mišljenja i glasovanja pri obnašanju parlamentarnih dužnosti i parlamentarnu nepovredivost koja u načelu uključuje zaštitu od sudskih postupaka (presude Suda od 21. listopada 2008., Marra, C-200/07 i C-201/07, Zb., str. I-7929., t. 24., i od 6. rujna 2011., Patriciello, C-163/10, Zb., str. I-7565., t. 18.).
- 35 Članak 8. Protokola, koji je posebna odredba primjenjiva na sve sudske postupke za koje zastupnik u Parlamentu ima imunitet u pogledu izraženih mišljenja i glasovanja pri obnašanju parlamentarnih dužnosti, namijenjen je zaštititi slobode izražavanja i neovisnosti zastupnika u Parlamentu na način da se njime onemogućuju svi sudski postupci zbog tih mišljenja ili glasovanja (presuda Patriciello, točka 34. *supra*, t. 26.).
- 36 Sud je podsjetio da se članak 8. Protokola, s obzirom na svoj cilj zaštite slobode izražavanja i neovisnosti zastupnika u Parlamentu i svoj tekst, u kojem se osim na mišljenja izričito upućuje i na glasovanja tih zastupnika, u načelu primjenjuje na izjave koje su potonji iznijeli u samim prostorima Parlamenta (presuda Patriciello, točka 34. *supra*, t. 29.).
- 37 Međutim, Sud je pojasnio da nije isključeno da izjava koju su ti zastupnici iznijeli izvan tih prostora može isto tako biti mišljenje izraženo pri obnašanju njihovih dužnosti, u smislu članka 8. Protokola, jer postojanje takvog mišljenja ne ovisi o tome gdje je izjava dana, već o prirodi i sadržaju mišljenja (presuda Patriciello, točka 34. *supra*, t. 30.).
- 38 Budući da se u njemu upućuje na mišljenja koja su izrazili zastupnici u Parlamentu, članak 8. Protokola usko je povezan sa slobodom izražavanja. Sloboda izražavanja, kao bitan temelj demokratskog i pluralističkog društva koji odražava vrijednosti na kojima se u skladu s člankom 2. UEU-a temelji Europska unija, temeljno je pravo zajamčeno člankom 11. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (SL 2010., C 83, str. 389.), koja u skladu s člankom 6. stavkom 1. UEU-a ima jednaku pravnu vrijednost kao Ugovori. Ta je sloboda utvrđena i u članku 10. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, potpisane 4. studenoga 1950. u Rimu (presuda Patriciello, točka 34. *supra*, t. 31.).
- 39 Stoga valja smatrati da pojam „mišljenje” u smislu članka 8. Protokola treba tumačiti u širem smislu tako da uključuje primjedbe i izjave koje prema svojem sadržaju odgovaraju tvrdnjama koje su subjektivne ocjene (presuda Patriciello, točka 34. *supra*, t. 32.).
- 40 Iz teksta članka 8. Protokola isto tako proizlazi da je mišljenje zastupnika u Parlamentu obuhvaćeno imunitetom samo ako ga je iznio „pri obnašanju svojih dužnosti”, čime se

zahtijeva veza između izraženog mišljenja i parlamentarnih dužnosti (presuda Patriciello, točka 34. *supra*, t. 33.).

- 41 Kada je riječ o izjavama zastupnika u Parlamentu koje su predmet kaznenog progona u njegovoj matičnoj državi članici, valja ustvrditi da se na temelju imuniteta predviđenog člankom 8. Protokola može u konačnici spriječiti pravosudna tijela i nacionalne sudove u izvršavanju njihovih nadležnosti u području progona i sankcioniranja kaznenih djela kako bi se osiguralo poštovanje javnog poretka na njihovu državnom području te time osobama kojima je tim izjavama nanesena šteta potpuno onemogućiti pristup pravosuđu, uključujući, ovisno o slučaju, pristup građanskim sudovima radi dobivanja naknade za pretrpljenu štetu (vidjeti u tom smislu presudu Patriciello, točka 34. *supra*, t. 34.).
- 42 S obzirom na te posljedice, veza između izraženog mišljenja i parlamentarnih dužnosti mora biti izravna i očita (presuda Patriciello, točka 34. *supra*, t. 35.).
- 43 Osim toga, člankom 9. Protokola predviđeno je da zastupnik u Parlamentu na državnom području svoje države uživa imunitet priznat zastupnicima u parlamentu te države.
- 44 Sadržaj nepovredivosti utvrđene u članku 9. Protokola analizira se u odnosu na relevantne nacionalne odredbe (presude Marra, točka 34. *supra*, t. 25., i Patriciello, točka 34. *supra*, t. 25.) i stoga se može razlikovati ovisno o matičnoj državi članici zastupnika u Parlamentu.
- 45 Osim toga, Parlament može u skladu s člankom 9. trećim stavkom Protokola ukinuti nepovredivost zastupniku, dok se imunitet predviđen člankom 8. ne može ukinuti (presuda Patriciello, točka 34. *supra*, t. 27.).
- 46 Stoga, ako mu nacionalno tijelo podnese zahtjev za ukidanje imuniteta, Parlament prvo mora provjeriti jesu li činjenice na kojima se temelji zahtjev za ukidanje obuhvaćene člankom 8. Protokola, u kojemu se slučaju imunitet ne može ukinuti.
- 47 Ako zaključi da se članak 8. Protokola ne primjenjuje, Parlament nakon toga mora provjeriti uživa li zastupnik u Parlamentu imunitet predviđen člankom 9. Protokola u pogledu činjenica na koje se prigovor odnosi i, ako je to slučaj, odlučiti hoće li mu ukinuti imunitet ili neće.

Razlika između ukidanja imuniteta i zaštite imuniteta u smislu Protokola

- 48 Na početku valja napomenuti da iako je ukidanje imuniteta zastupnika u Parlamentu izričito predviđeno člankom 9. Protokola, isto ne vrijedi za zaštitu njegova imuniteta, koja proizlazi samo iz članka 6. stavka 3. Poslovnika Parlamenta, u kojemu taj pojam nije definiran.
- 49 Kada je riječ o članku 8. Protokola, Sud je presudio da je Poslovnik akt unutarnje organizacije kojim se ne mogu u korist Parlamenta uvesti nadležnosti koje nisu izričito priznate normativnim aktom, u ovom slučaju Protokolom, i da iz navedenog proizlazi da

Parlament, čak i ako na zahtjev dotičnog zastupnika na temelju Poslovnika, donese odluku o zaštiti imuniteta, ona je mišljenje koje ne proizvodi obvezujuće učinke za nacionalna pravosudna tijela (presuda Marra, točka 34. *supra*, t. 39.).

- 50 Osim toga, činjenica da je pravom države članice predviđen postupak za zaštitu zastupnika u nacionalnom parlamentu, kojim se potonjem omogućuje da intervenira u slučaju da nacionalni sud ne prizna taj imunitet, ne podrazumijeva da su iste ovlasti priznate Parlamentu u pogledu njegovih zastupnika iz te države jer u članku 8. Protokola nije izričito predviđena takva nadležnost Parlamenta i ne upućuje se na pravila nacionalnog prava (presuda Marra, točka 34. *supra*, t. 40.).
- 51 Iz te sudske prakse proizlazi da treba razlikovati pojam zaštite imuniteta na temelju članka 8. Protokola, kojim se uspostavlja apsolutni imunitet, čiji je sadržaj utvrđen isključivo europskim pravom i koji Parlament ne može ukinuti, ili na temelju članka 9. Protokola, koji se, suprotno tomu, odnosi na nacionalna pravna pravila matične države članice zastupnika u Parlamentu u pogledu sadržaja i opsega nepovredivosti uspostavljene u korist tog zastupnika, koju, osim toga, Parlament po potrebi može ukinuti.
- 52 Budući da je nepovredivost predviđena člankom 9. Protokola stvar prava i budući da se zastupniku može oduzeti samo ako je Parlament ukine, zaštita imuniteta u okviru odredaba članka 9. Protokola moguća je samo ako je, u nedostatku zahtjeva za ukidanje imuniteta zastupniku, ugrožena nepovredivost, koja proizlazi iz odredaba nacionalnog prava matične države članice zastupnika u Parlamentu, osobito djelovanjem policijskih ili pravosudnih tijela matične države članice tog zastupnika.
- 53 U takvim okolnostima zastupnik u Parlamentu može od Parlamenta zahtijevati zaštitu svojeg imuniteta, kako je predviđeno člankom 6. stavkom 3. Poslovnika Parlamenta.
- 54 Iz navedenog proizlazi da Parlament može odlučivati o zahtjevu za zaštitu imuniteta zastupnika u Parlamentu samo ako nadležna nacionalna tijela Parlamentu nisu podnijela zahtjev za ukidanje tog imuniteta.
- 55 Stoga je zaštita imuniteta način na koji Parlament može intervenirati na zahtjev zastupnika u Parlamentu ako nacionalna tijela povrijede ili se spremaju povrijediti imunitet jednog od njegovih zastupnika.
- 56 Suprotno tomu, ako nacionalna tijela podnesu zahtjev za ukidanje imuniteta, Parlament mora odlučiti hoće li ukinuti imunitet ili neće. U takvom slučaju zaštita imuniteta gubi smisao jer Parlament ukida imunitet i zaštita imuniteta više nije moguća ili odbija ukinuti imunitet i zaštita imuniteta nije potrebna jer su nacionalna tijela obaviještena da je Parlament odbio njihov zahtjev za ukidanje imuniteta i jer se stoga imunitetom onemogućuju mjere koje bi potonja tijela mogla poduzeti ili bi poduzela.
- 57 Zaštita imuniteta stoga je lišena svoje svrhe ako nacionalna tijela podnesu zahtjev za ukidanje imuniteta. Parlament više nije dužan djelovati na vlastitu inicijativu zbog

nepostojanja službenog zahtjeva nadležnih tijela države članice, već mora donijeti odluku i tako odgovoriti na takav zahtjev.

Ostvarivanje prava na pravni lijek i opseg nadzora Općeg suda u takvom okviru

- 58 Iako su povlastice i imuniteti koji su Protokolom priznati u Uniji funkcionalni jer im je cilj spriječiti svako zadiranje u funkcioniranje i neovisnost Unije, ostaje činjenica da su izričito dodijeljeni zastupnicima u Parlamentu te dužnosnicima i drugom osoblju institucija Unije. Činjenicom da su povlastice i imuniteti utvrđeni u javnom interesu Unije opravdava se ovlast dana institucijama da po potrebi ukinu imunitet, ali to ne znači da su te povlastice i imuniteti dodijeljeni isključivo Uniji, a ne i njezinim dužnosnicima, drugom osoblju i zastupnicima u Parlamentu. Stoga se Protokolom dotičnim osobama dodjeljuje subjektivno pravo čije je poštovanje osigurano sustavom pravnih lijekova uspostavljenim Ugovorom (vidjeti presudu Općeg suda od 19. ožujka 2010., Gollnisch/Parlament, T-42/06, Zb., str. II-1135., t. 94., i navedenu sudsku praksu).
- 59 Međutim, valja priznati široku diskrecijsku ovlast Parlamenta pri donošenju odluke o zahtjevu za ukidanje ili zaštitu imuniteta zbog njezine političke prirode (vidjeti u tom smislu presudu Gollnisch/Parlament, točka 58. *supra*, t. 101.).
- 60 Međutim, izvršavanje te ovlasti nije izuzeto od sudskog nadzora. Iz ustaljene sudske prakse proizlazi da u okviru tog nadzora sud Unije mora provjeriti poštovanje pravila postupka, materijalnu točnost činjenica koje je institucija uzela u obzir i nepostojanje očite pogreške u ocjeni tih činjenica ili nepostojanje zlorabe ovlasti (vidjeti po analogiji presude Suda od 25. siječnja 1979., Racke, 98/78, Zb., str. 69., t. 5., i od 22. listopada 1991., Nölle, C-16/90, Zb., str. I-5163., t. 12.).
- 61 Valja podsjetiti da u svrhu tog ispitivanja treba smatrati da je kritika obrazloženja izvješća odbora za pravna pitanja usmjerena protiv obrazloženja odluke o ukidanju imuniteta (vidjeti u tom smislu presude Općeg suda od 15. listopada 2008., Mote/Parlament, T-345/05, Zb., str. II-2849., t. 59., i Gollnisch/Parlament, točka 58. *supra*, t. 98.).
- 62 Ovu tužbu valja ispitati uzimajući u obzir prethodna razmatranja.
- Tužba za poništenje u predmetu T-346/11, koji se odnosi na ukidanje imuniteta tužitelju*
- 63 Tužitelj iznosi šest tužbenih razloga u potporu svojoj tužbi za poništenje.
- 64 Navodi, kao prvo, povredu članka 9. Protokola, kao drugo, povredu „ustaljene sudske prakse” odbora za pravna pitanja Parlamenta, kao treće, povredu načela pravne sigurnosti i legitimnih očekivanja, kao četvrto, povredu neovisnosti zastupnika, kao peto, povredu odredaba članka 3. stavka 4. drugog podstavka Poslovnika o postupku koji može dovesti do prestanka dužnosti zastupnika i, kao šesto, povredu načela kontradiktornosti i prava obrane tužitelja.
- 65 Prvo valja zajedno ispitati prvi i četvrti tužbeni razlog.

Prvi tužbeni razlog, koji se temelji na povredi članka 9. Protokola, i četvrti tužbeni razlog, koji se temelji na povredi neovisnosti zastupnika

- 66 Tužitelj u potporu svojem prvom tužbenom razlogu tvrdi da je Parlament ukidanjem njegova imuniteta uz obrazloženje da su izjave i mišljenja navedeni u priopćenju za javnost izneseni izvan okvira njegove aktivnosti zastupnika u Parlamentu, počinio pogrešku koja se tiče prava. Smatra da treba zaštititi slobodu političke rasprave i slobodu izražavanja zastupnika, neovisno o tomu ostvaruju li se one u strogom okviru Parlamenta ili ne, te da je njegov imunitet stoga trebalo zaštititi, a ne ukinuti. Smatra da se članak 9. Protokola odnosi na sva djela koja su poduzeta izvan okvira obavljanja parlamentarne aktivnosti u užem smislu i koja su sa svoje strane obuhvaćena imunitetom uspostavljenim člankom 8. Protokola. Parlament je stoga povrijedio članak 9. Protokola.
- 67 Tužitelj u potporu svojem četvrtom tužbenom razlogu osim toga tvrdi da Parlament nije mogao ukinuti njegov imunitet odlukom da tužitelj nije ostvario slobodu izražavanja pri obnašanju svojih dužnosti zastupnika u Parlamentu. Smatra da u prethodnoj praksi odlučivanja Parlamenta ne postoji presedan u kojemu je europski zastupnik obvezan navesti da djeluje u tom svojstvu kako bi mogao uživati povlastice i imunitete pripisane njegovoj dužnosti kada izražava svoja stajališta izvan uobičajenih mjesta rada Parlamenta.
- 68 Time je povrijeđena sloboda političke rasprave, iz čega proizlazi, prema mišljenju tužitelja, da je povrijeđen članak 6. stavak 1. Poslovnika.
- 69 Parlament osporava te navode.
- 70 Valja navesti da je Parlament ispitao zahtjev za ukidanje imuniteta tužitelju isključivo u odnosu na članak 9. Protokola, što je očito iz obrazloženja izvješća odbora za pravna pitanja i iz odluke o ukidanju njegova imuniteta.
- 71 Osim toga, tužitelj u svojim pismenima priznaje da je Parlament ispravno smatrao da bi zahtjev za ukidanje njegova imuniteta trebalo ispitati isključivo u odnosu na članak 9. Protokola.
- 72 Osim toga, tužitelj je na raspravi potvrdio da smatra da se u ovom slučaju ne primjenjuje članak 8. Protokola.
- 73 Stranke se stoga slažu da je zahtjev za ukidanje imuniteta tužitelju trebalo ispitati u odnosu na odredbe članka 9. Protokola.
- 74 U tom pogledu valja pojasniti da se u ovom slučaju izjave u spornom priopćenju za javnost koje se stavljaju na teret tužitelju odnose na način na koji su predsjednik i glavni direktor službi regionalnog vijeća regije Rona-Alpe reagirali na zahtjev obavještajne službe za dobivanje informacija o određenim dužnosnicima.

- 75 Osim toga, nije sporno da je te izjave sastavio glasnogovornik kluba zastupnika stranke Nacionalna fronta koji ima mjesto u regionalnom vijeću regije Rona-Alpe, odnosno kluba zastupnika kojim predsjedava tužitelj, koji je i sam izabrani član tog vijeća.
- 76 Isto tako nije sporno da je tužitelj na konferenciji za tisak održanoj 10. listopada 2008. u Lyonu potvrdio da su priopćenje za javnost sastavile osobe ovlaštene za davanje izjava u ime izabranih članova predmetnog kluba zastupnika u regionalnom vijeću.
- 77 Stoga valja utvrditi da se te činjenice izravno odnose na dužnosti koje tužitelj obnaša u svojstvu regionalnog vijećnika i predsjednika kluba zastupnika stranke Nacionalna fronta u regionalnom vijeću regije Rona-Alpe. Osim toga, iz dokumenata u spisu predmeta, osobito priloga A6, A8 i A10 tužbi i Priloga B2 odgovoru na tužbu, proizlazi da francuska tijela kazneno progone tužitelja upravo u tom svojstvu.
- 78 Stoga ne postoji veza između spornih izjava koje se stavljaju na teret tužitelju i njegovih dužnosti zastupnika u Parlamentu ili, *a fortiori*, nikakva izravna i očita veza između spornih izjava i dužnosti zastupnika u Parlamentu kojom bi se mogla opravdati primjena članka 8. Protokola, kako ga tumači Sud (vidjeti točku 42. ove presude).
- 79 Parlament je stoga pravilno smatrao da zahtjev za ukidanje imuniteta tužitelju treba ispitati isključivo u odnosu na članak 9. Protokola, a ne u odnosu na njegov članak 8.
- 80 Tužitelj u skladu s člankom 9. Protokola na francuskom državnom području uživa imunitete priznate zastupnicima u parlamentu te države, koji su utvrđeni u članku 26. francuskog Ustava.
- 81 Tužitelj u ovom slučaju prigovara Parlamentu da mu je ukinuo imunitet uz obrazloženje da su sporne izjave, za koje mu se pripisuje odgovornost, iznesene izvan okvira njegove aktivnosti zastupnika u Parlamentu, dok on smatra da se članak 9. Protokola odnosi na sva djela poduzeta izvan obavljanja parlamentarne aktivnosti u užem smislu i da mu je cilj zaštititi slobodu političke rasprave i slobodu izražavanja zastupnika, neovisno o tomu ostvaruju li se one u strogom okviru Europskog parlamenta ili ne.
- 82 Valja podsjetiti da je člankom 26. francuskog ustava propisano:

„Nijedan zastupnik u Parlamentu ne smije biti izložen kaznenom progonu, ne smije biti predmetom istrage, uhićen ili pritvoren te se protiv njega ne smije pokrenuti sudski postupak zbog izraženih mišljenja ili glasovanja pri obnašanju njegovih dužnosti.

Nijedan zastupnik u Parlamentu ne smije biti uhićen zbog kaznenog djela ili lakšeg oblika kaznenog djela i ne smije mu se izreći mjera pritvora ili druga mjera lišavanja slobode bez odobrenja predsjedništva doma u kojemu je zastupnik. To se odobrenje ne zahtijeva u slučaju kaznenog djela ili lakšeg oblika kaznenog djela počinjenog *flagrante delicto* ili u slučaju pravomoćne osuđujuće presude.

Zadržavanje, mjere pritvora ili lišavanja slobode ili kazneni progon zastupnika u Parlamentu obustavlja se tijekom zasjedanja ako to zatraži dom u kojemu je zastupnik.

[...]”

- 83 Iako tužitelj na objašnjava smatra li da se imunitet ili nepovredivost predviđena tim odredbama treba primjenjivati na njega, valja smatrati da on svojom argumentacijom zapravo traži pravo na imunitet predviđen člankom 26. prvim stavkom francuskog ustava jer smatra da ne može biti izložen kaznenom progonu i da mu se ne može suditi zbog mišljenja koja je izrazio pri obnašanju svojih dužnosti.
- 84 Stoga je za primjenu odredaba članka 26. prvog stavka francuskog ustava potrebno da je zastupnik u Parlamentu, kao i u slučaju članka 8. Protokola, svoja mišljenja izrazio pri obnašanju dužnosti zastupnika u Parlamentu jer u tom svojstvu na temelju članka 9. Protokola ima pravo na imunitet priznat francuskim ustavom.
- 85 Međutim, valja ustvrditi da tomu nije tako u ovom slučaju (vidjeti točke od 74. do 78. ove presude).
- 86 Iz navedenog proizlazi da Parlament nije počinio pogrešku kada je smatrao:
„[...] da se zahtjev francuskih tijela ne odnosi na političke aktivnosti [tužitelja] u svojstvu zastupnika u Parlamentu [...], već [...] samo na njegove regionalne i lokalne aktivnosti u svojstvu regionalnog vijećnika regije Rona-Alpe, pri čemu je riječ o mandatu koji je dobio na neposrednim općim izborima i koji se razlikuje od mandata zastupnika u Parlamentu [...]”
- 87 Iz navedenog isto tako proizlazi da nije važno je li zastupnik u Parlamentu pri davanju spornih izjava naveo da djeluje u tom svojstvu jer to nije bitno kada se utvrđuje je li navedene izjave iznio pri obnašanju svojih dužnosti.
- 88 Naposljetku, u mjeri u kojoj se argumentacija tužitelja sastoji od tvrdnje da nije djelovao pri obnašanju dužnosti zastupnika u Parlamentu, već samo u okviru političkih aktivnosti koje uz navedene dužnosti vjerojatno obavlja svaki zastupnik u Parlamentu i da se stoga u ovom slučaju ne primjenjuje članak 26. prvi stavak francuskog ustava, već njegov članak 26. drugi ili treći stavak, valja ustvrditi da je u skladu s člankom 26. trećim stavkom francuskog ustava progon moguć ako mu se ne protivi Parlament, što znači da za progon nije potrebno ukinuti nepovredivost zastupniku.
- 89 Osim toga, i ako je potrebno, valja podsjetiti da je člankom 9. Protokola izričito predviđeno da Parlament može ukinuti imunitet koji zastupnik u Parlamentu uživa na temelju te odredbe.
- 90 Stoga se Parlamentu ne može prigovoriti da je uzimajući u obzir okolnosti slučaja i službeni zahtjev ministre d’État, garde des Sceaux, ministre de la Justice et des Libertés (državni tajnik, čuvar pečata, ministar pravosuđa i sloboda) Francuske Republike za ukidanje

imuniteta tužitelju koji proizlazi iz Protokola, smatrao prikladnim francuskim pravosudnim tijelima omogućiti nastavak istrage.

- 91 Zaključno, u mjeri u kojoj tužitelj tvrdi da mu je Parlament u takvom slučaju mogao ukinuti imunitet, ali to uobičajeno ne čini s obzirom na svoju prethodnu praksu odlučivanja, ta se argumentacija u bitnome preklapa s argumentacijom iznesenom u potporu drugom i trećem tužbenom razlogu te se upućuje na ispitivanje tih tužbenih razloga.
- 92 Prvi i četvrti tužbeni razlog stoga valja odbiti.
- Drugi i treći tužbeni razlog koji se temelje, s jedne strane, na povredi „ustaljene sudske prakse” odbora za pravna pitanja Parlamenta u području slobode izražavanja i *fumus persecutionis* te, s druge strane, povredi načela pravne sigurnosti, zaštite legitimnih očekivanja i jednakog postupanja
- 93 Tužitelj u potporu svojem drugom tužbenom razlogu tvrdi da Parlament može uspostaviti vlastita načela i time stvoriti svoju „sudsku praksu”, među ostalim u području parlamentarnog imuniteta, koja je obvezujuća za druge institucije.
- 94 Rasprave Parlamenta o zahtjevima za ukidanje imuniteta koji su mu podneseni tijekom vremena omogućile su mu da utvrdi opća načela koja su sadržana u Rezoluciji koju je Parlament donio na svojoj sjednici održanoj 10. ožujka 1987. (SL C 99, str. 44.) na temelju izvješća g. Donneza o zaključenju postupka savjetovanja s Parlamentom o Nacrtu protokola o izmjeni Protokola o povlasticama i imunitetima Europskih zajednica u pogledu zastupnika u Parlamentu (A2-121/86).
- 95 Parlament je stoga uspostavio određena načela za zaštitu prava zastupnika u Parlamentu na temelju kojih je u velikom broju slučajeva odbio ukinuti imunitet, osobito ako je bilo potrebno zaštititi slobodu izražavanja i posebno ako su progon pokrenuli njihovi politički protivnici ili izvršna vlast.
- 96 Načela utvrđena u toj „ustaljenoj sudskoj praksi” sažeta su u dokumentu odbora za pravna pitanja i unutarnje tržište Parlamenta pod nazivom „Obavijest članovima br. 11/2003” od 6. lipnja 2003. (u daljnjem tekstu: Obavijest br. 11/2003).
- 97 Tužitelj tvrdi da izjave koje mu se stavljaju na teret jasno ulaze u okvir njegove uloge predstavnika političke stranke kojoj pripada i predsjednika regionalnog kluba zastupnika te stranke, pri čemu je on i zastupnik te stranke u Parlamentu. Smatra da iz navedenog proizlazi da ga se ne može spriječiti da svoje izjave definira kao izravno povezane s njegovim političkim aktivnostima. Stoga smatra da je odbor za pravna pitanja postupio u lošoj vjeri kada je ocijenio da je te izjave dao izvan obnašanja dužnosti zastupnika u Parlamentu.
- 98 Iz navedenog posljedično proizlazi da su povrijeđena ne samo načela slobode izražavanja prethodno navedenih zastupnika, već i *fumus persecutionis*, jer kazneni postupak proizlazi iz imovinskopravnog zahtjeva LICRA-e, kojom su upravljali i još uvijek upravljaju

deklarirani politički protivnici tužitelja na lokalnoj i regionalnoj razini te unutar Parlamenta.

- 99 Osim toga, tužitelj u biti smatra da ponašanje francuskih tijela, a osobito pravosudnih tijela, pokazuje i postojanje *fumus persecutionis*.
- 100 Prema mišljenju tužitelja, u takvoj je situaciji cilj načela koja je utvrdio Parlament zaštititi zastupnika od ukidanja imuniteta.
- 101 Naposljetku, tužitelj u potporu svojem trećem tužbenom razlogu u biti tvrdi da je Parlament, s jedne strane, povredom načela i „sudske prakse” koje je definirao u području slobode izražavanja i *fumus persecutionis* povrijedio načela pravne sigurnosti i zaštite legitimnih očekivanja i da je, s druge strane, ukidanjem njegova imuniteta i time odstupanjem od svoje „sudske prakse” povrijedio i načelo jednakog postupanja koje se mora primjenjivati na zastupnike u Parlamentu.
- 102 Parlament osporava te navode.
- 103 Budući da tužitelj u okviru drugog tužbenog razloga u biti tvrdi da je povrijeđena „ustaljena sudska praksa” Parlamenta u području imuniteta koja proizlazi iz Obavijesti br. 11/2003, a u okviru trećeg tužbenog razloga da iz povrede te „ustaljene sudske prakse” proizlazi povreda načela pravne sigurnosti, legitimnih očekivanja i jednakog postupanja, na početku valja ispitati pravnu prirodu Obavijesti br. 11/2003.
- Pravna priroda Obavijesti br. 11/2003 i nadzor Općeg suda
- 104 Na početku valja uzeti u obzir Obavijest br. 11/2003, koja glasi kako slijedi:

„Tajništvo [odbora za pravna pitanja i unutarnje tržište] pripremiло je priloženi dokument na zahtjev odbora. Utvrdilo je slučajeve u kojima su Parlamentu od 1979. upućeni zahtjevi za ukidanje imuniteta u predmetima koji su se odnosili na izražavanje mišljenja i pokušalo izvesti zajednička načela uzimajući u obzir konačno glasovanje na plenarnoj sjednici.

[...]

Iako se članak [9.] prvi stavak točka (a) [...] Protokola odnosi na imunitete priznate zastupnicima u predmetnom nacionalnom parlamentu, Parlament [...] može uspostaviti svoja načela i time stvoriti nešto što se može nazvati ‚sudskom praksom’.

[...]

Prethodno navedena načela ili sudska praksa trebali bi za posljedicu imati uspostavu dosljednog koncepta europskog parlamentarnog imuniteta koji u načelu ne bi trebao ovisiti o različitim praksama nacionalnih parlamenata [...] [Budući] da se uzima u obzir postoji li imunitet u okviru nacionalnog zakonodavstva, Parlament [...] primjenjuje svoja dosljedna načela kada odlučuje o ukidanju imuniteta.

[...]

Načelo br. 2: riječ je o temeljnom načelu prema kojemu se imunitet ne ukida u slučajevima u kojima su djela za koja je zastupnik optužen dio njegove političke aktivnosti ili su izravno povezana s takvom aktivnošću.

Izražavanjima mišljenja koja su obuhvaćena političkom aktivnošću zastupnika smatraju se mišljenja iznesena na demonstracijama (čak i u galeriji za posjetitelje nacionalnog parlamenta), javnim sastancima, u političkim publikacijama, u tisku, u knjizi, na televiziji, potpisivanjem političkog pamfleta te čak i na sudu [...] Parlament je čak odbio ukinuti imunitet u pogledu dodatnih optužbi kada se glavna optužba odnosila na izražavanje političkog mišljenja.

Ono što je navodno izgovoreno ili napisano većinom je irelevantno, osobito ako se izražavanje mišljenja odnosi na drugog političara ili na predmet političke rasprave. Međutim, to može podlijegati određenim ograničenjima:

[...]

3. u izvješćima se često navodi da izražavanje mišljenja ne bi trebalo biti poticanje na mržnju, kleveta ili povreda temeljnih ljudskih prava ili napad na čast ili ugled skupina ili pojedinaca. Ipak, valja reći da je stav Parlamenta prema izražavanju mišljenja u političkoj areni uvijek vrlo liberalan, uz napomenu da je u političkoj areni često teško razlikovati raspravu i klevetu.

[...]

Pojam *fumus persecutionis*, odnosno pretpostavka da su sudski postupci protiv zastupnika pokrenuti kako bi se nanijela šteta njegovim političkim aktivnostima, primjerice ako se istraga temelji na anonimnim prijavama ili ako je zahtjev podnesen dugo nakon navodnih djela. Primjerice, ako je tužbu za naknadu štete nanesene klevetom podnio politički protivnik, u nedostatku suprotnih dokaza smatra se da joj je cilj nanijeti štetu dotičnom zastupniku, a ne dobiti naknadu za štetu. *Fumus persecutionis* može se osobito pretpostaviti ako su postupci koji se odnose na stare činjenice pokrenuti tijekom izborne kampanje kako bi se optuženika prikazalo u lošem svjetlu itd.

Načelo br. 3.: ako je postupak pokrenuo politički protivnik, u nedostatku suprotnih dokaza imunitet se ne ukida jer se smatra da se postupkom namjerava nanijeti šteta dotičnom zastupniku, a ne dobiti naknada za štetu. To vrijedi i ako je postupak pokrenut u okolnostima koje navode na to da je do postupka došlo samo kako bi se dotičnom zastupniku nanijela šteta.

[...]”

- 105 Valja priznati da Parlament pravilno tvrdi da taj dokument, koji je sastavilo tajništvo odbora za pravna pitanja i unutarnje tržište, nije akt Parlamenta, već samo sažetak prethodne prakse odlučivanja tog odbora u predmetnom području.
- 106 Osim toga, valja podsjetiti da, prema ustaljenoj sudskoj praksi, pravo pozivati se na zaštitu legitimnih očekivanja ima svaki pojedinac koji se nalazi u situaciji iz koje proizlazi da je davanjem preciznih jamstava uprava Zajednice u odnosu na njega stvorila legitimna očekivanja (presuda Suda od 15. srpnja 2004., Di Lenardo i Dilexport, C-37/02 i C-38/02, Zb., str. I-6911., t. 70., i presuda Općeg suda od 17. prosinca 1998., Embassy Limousines & Services/Parlament, T-203/96, Zb., str. II-4239., t. 74.). Neovisno o obliku u kojemu su priopćena, takva su jamstva precizne, bezuvjetne i podudarajuće informacije iz ovlaštenih i pouzdanih izvora (vidjeti u tom smislu presudu Suda od 25. svibnja 2000., Kögler/Sud, C-82/98 P, Zb., str. I-3855., t. 33., i presudu Općeg suda od 18. listopada 2011., Purvis/Parlament, T-439/09, Zb., str. II-7231., t. 69.). Suprotno tomu, na povredu tog načela mogu se pozvati samo oni kojima je uprava dala precizna jamstva (presude Suda od 24. studenoga 2005., Njemačka/Komisija, C-506/03, neobjavljena u Zborniku, t. 58., i od 22. lipnja 2006., Belgija i Forum 187/Komisija, C-182/03 i C-217/03, Zb., str. I-5479., t. 147.). Osim toga, samo jamstva koja su u skladu s primjenjivim pravnim pravilima mogu dovesti do legitimnih očekivanja (presude Općeg suda od 30. lipnja 2005., Branco/Komisija, T-347/03, Zb., str. II-2555., t. 102., i od 23. veljače 2006., Cementbouw Handel & Industrie/Komisija, T-282/02, Zb., str. II-319., t. 77.).
- 107 Budući da Obavijest br. 11/2003 nije akt Parlamenta, već samo sažetak prethodne prakse odlučivanja odbora za pravna pitanja i unutarnje tržište koji je sastavilo tajništvo Parlamenta kako bi zastupnike u Parlamentu upoznao s tom praksom odlučivanja i budući da takav dokument stoga ne može obvezati Parlament, iz navedenog proizlazi da ona ne sadržava precizne, bezuvjetne i podudarajuće informacije proizišle iz Parlamenta koje mogu činiti njegova precizna jamstva na temelju kojih bi zastupnici u Parlamentu mogli imati legitimna očekivanja.
- 108 Iz navedenog proizlazi da tužitelj ni u kojem slučaju ne može tvrditi da je Parlament povrijedio načelo legitimnih očekivanja jer je odstupio od dokumenta koji nije njegov akt.
- 109 Međutim, valja podsjetiti da su institucije dužne izvršavati svoje nadležnosti u skladu s općim načelima prava Unije, kao što su načelo jednakog postupanja i načelo dobre uprave, i da, s obzirom na ta načela, moraju uzeti u obzir odluke koje su već donesene o sličnim zahtjevima te s posebnom pažnjom razmotriti pitanje trebaju li donijeti odluku u istom smislu ili ne. Osim toga, načela jednakog postupanja i dobre uprave moraju biti usklađena s poštovanjem zakonitosti (vidjeti po analogiji presudu Suda od 10. ožujka 2011. Agencija Wydawnicza Technopol/OHMI, C-51/10 P, Zb., str. I-1541., t. od 73. do 75., i navedenu sudsku praksu).
- 110 Valja podsjetiti u tom pogledu da se opće načelo jednakog postupanja protivi, među ostalim, tomu da se u usporedivim situacijama postupa na različit način, osim ako je takvo postupanje objektivno opravdano (vidjeti presude Suda od 16. prosinca 2008., Arcelor Atlantique i Lorraine i dr., C-127/07, Zb., str. I-9895., t. 23., i od 14. listopada 2010.,

- Nuova Agricast i Cofra/Komisija, C-67/09 P, Zb., str. I-9811., t. 78., i navedenu sudsku praksu).
- 111 Osim toga, iz ustaljene sudske prakse proizlazi da se u upravnim postupcima među jamstvima koja dodjeljuje pravni poredak Unije nalazi i načelo dobre uprave, za koje je vezana obveza nadležne institucije da pažljivo i nepristrano ispita sve relevantne elemente konkretnog predmeta (presude Suda od 21. studenoga 1991., Technische Universität München, C-269/90, Zb, str. I-5469-, t. 14., i od 29. ožujka 2012., Komisija/Estonija, C-505/09 P, t. 95.).
- 112 Stoga valja smatrati da svojim tužbenim razlogom koji se temelji na povredi „ustaljene sudske prakse” Parlamenta u području imuniteta tužitelj nastoji istaknuti povredu načelâ dobre uprave i jednakog postupanja.
- 113 Čak i pod pretpostavkom da Obavijest br. 11/2003 sadržava dovoljno precizne informacije o pristupu Parlamenta koji njegovi zastupnici mogu očekivati kada je pozvan odlučiti o imunitetu zastupnika, osobito u pogledu slobode izražavanja i *fumus persecutionis*, valja smatrati da Parlament može od nje odstupiti samo ako to u dovoljnoj mjeri obrazloži.
- 114 Valja podsjetiti u tom pogledu da obrazloženje koje se zahtijeva u skladu s člankom 296. UFEU-a mora odgovarati prirodi predmetnog akta te mora jasno i nedvosmisleno odražavati zaključke institucije koja je donijela akt kako bi se zainteresiranim osobama omogućilo da se upoznaju s razlozima poduzimanja mjere i kako bi se nadležnom sudu omogućilo provođenje nadzora. Obvezu obrazlaganja treba ocjenjivati ovisno o okolnostima slučaja, osobito o sadržaju akta u pitanju, naravi razloga koji su navedeni i interesu koji bi adresati akta ili druge osobe na koje se akt izravno i osobno odnosi mogli imati za dobivanje objašnjenja. U obrazloženju nije potrebno podrobno navoditi sve relevantne činjenične i pravne elemente, jer se pitanje ispunjava li obrazloženje zahtjeve iz članka 296. UFEU-a treba ocjenjivati ne samo s obzirom na tekst obrazloženja, nego i na njegov kontekst te na ukupnost pravnih pravila kojima se uređuje predmetno područje (presude Suda od 2. travnja 1998., Komisija/Sytraval i Brink’s France, C-367/95 P, Zb., str. I-1719., t. 63., i od 30. rujna 2003., Njemačka/Komisija, C-301/96, Zb., str. I-9919., t. 87., i od 22. lipnja 2004., Portugal/Komisija, C-42/01, Zb., str. I-6079., t. 66.).
- 115 Naposljetku, kada je riječ o načelu pravne sigurnosti, iz sudske prakse proizlazi da to temeljno načelo prava Unije posebice zahtijeva da je propis jasan i precizan kako bi pojedinci mogli nedvosmisleno znati svoja prava i obveze te posljedično primijeniti njegove odredbe. Međutim, kada je u pogledu smisla i dosega pravnog pravila svojstven određeni stupanj nesigurnosti, valja ispitati je li predmetno pravno pravilo toliko dvosmisleno da čini prepreku tome da pojedinci mogu s dovoljnom sigurnošću otkloniti eventualne sumnje o dosegu ili smislu tog pravila (vidjeti u tom smislu presudu Suda od 14. travnja 2005., Belgija/Komisija, C-110/03, Zb., str. I-2801., t. 30. i 31.).

– Pobjijani akt

- 116 Tužitelj u potporu svojem drugom tužbenom razlogu tvrdi da je Parlament povrijedio svoju prethodnu praksu odlučivanja u pogledu ocjene slučajeva koji se odnose na slobodu izražavanja zastupnika i u kojima postoji sumnja na *fumus persecutionis*.
- 117 Prvo, kada je riječ o slobodi izražavanja, u skladu s Obaviješću br. 11/2003 iz prakse odlučivanja Parlamenta proizlazi da se ukidanje imuniteta može osobito predvidjeti ako se činjenice koje se stavljaju na teret zastupniku mogu podvesti pod poticanje na rasnu mržnju.
- 118 U ovom slučaju valja utvrditi da je u uvodnim izjavama A. i B. pobijanog akta navedeno kako su nadležna tijela kvalificirala te činjenice:
- „A. budući da je francuski državni odvjetnik zatražio ukidanje parlamentarnog imuniteta Bruni Gollnischu, zastupniku u Parlamentu [...], kako bi se omogućili istraga pritužbe o navodnom poticanju na rasnu mržnju i, ako je potrebno, izvođenje Brune Gollnische pred prvostupanjski sud, žalbeni sud i kasacijski sud Francuske Republike;
- B. budući da se zahtjev za ukidanje imuniteta [tužitelju] odnosi na navodno kazneno djelo poticanja na rasnu mržnju u priopćenju za javnost koje je 3. listopada 2008. objavio klub zastupnika stranke Nacionalna fronta regije Rona-Alpe, čiji je predsjednik tada bio [tužitelj].”
- 119 Osim toga, kada je riječ o *fumus persecutionis*, valja utvrditi da sudske postupke protiv tužitelja nije pokrenuo politički protivnik, već udruženje koje je francuskim zakonom ovlašteno pokretati postupke pred sudovima zbog usmenih ili pisanih rasističkih ili antisemitskih izjava u skladu sa Zakonom od 29. srpnja 1881. o slobodi tiska (Bulletin des Lois, 1881., br. 637, str. 125.), da se istraga nije temeljila na anonimnim prijavama, da se postupci nisu odnosili na stare činjenice ili djela počinjena tijekom izborne kampanje i da, s obzirom na činjenice koje je Parlament uzeo u obzir i koje tužitelj osim toga ne osporava, nema dokaza da je očita namjera postupaka bila prikazati tužitelja u lošem svjetlu.
- 120 Stoga u ovom slučaju nije zadovoljen nijedan od kriterija utvrđenih u okviru prethodne prakse odlučivanja Parlamenta na temelju kojih se potom u prošlosti protivio zahtjevu za ukidanje imuniteta.
- 121 Parlament je stoga u odluci o ukidanju imuniteta tužitelju dobro naveo:
- „da u ovom slučaju Parlament nije utvrdio da postoje dokazi za *fumus persecutionis*, odnosno dovoljno ozbiljna i osnovana sumnja da je postupak pokrenut s namjerom nanošenja političke štete zastupniku [...].”
- 122 Iz navedenog proizlazi da je Parlament u pogledu ocjene slobode izražavanja i možebitnog postojanja *fumus persecutionis* ispunio svoju obvezu pažljivog i nepristranog ispitivanja svih elemenata koji se odnose na ovaj slučaj te da tužitelj nije dokazao povredu načela dobre uprave.

- 123 Isto vrijedi i za načelo jednakog postupanja jer tužitelj u odnosu na prethodnu praksu odlučivanja Parlamenta objašnjenu u Obavijesti br. 11/2003 nije dokazao da se postupanje prema njemu razlikovalo od uobičajenog postupanja prema zastupnicima u Parlamentu u sličnim situacijama.
- 124 Osim toga, s obzirom na pravnu prirodu Obavijesti br. 11/2003, koja nije dokument Parlamenta (vidjeti točke 107. i 108. ove presude), tužitelj se ne može s uspjehom pozvati na povredu načela pravne sigurnosti koju je Parlament počinio odstupanjem od te obavijesti na način koji tužitelj nije očekivao, jer je nju sastavilo isključivo tajništvo Parlamenta i stoga se ne može smatrati propisom u smislu prethodno navedene sudske prakse (točka 115.).
- 125 Naposljetku, iz svih prethodno navedenih razmatranja proizlazi da pobijani akt sadržava dovoljno obrazloženje u pogledu dvaju prethodno navedenih točaka.
- 126 Drugi i treći tužbeni razlog stoga valja odbiti u cijelosti.
- Peti tužbeni razlog, koji se temelji na povredi odredaba Poslovnika o postupku koji može dovesti do prestanka dužnosti zastupnika
- 127 Tužitelj u biti tvrdi da se djela za koja je proganjen mogu u skladu s francuskim pravom sankcionirati dodatnom kaznom nemogućnosti biranja, koja uključuje prestanak izbornog mandata.
- 128 Francuska vlada nije poštovala postupak predviđen člankom 3. stavkom 6. Poslovnika te u svojoj korespondenciji nije navela da bi posljedica postupaka pokrenutih protiv tužitelja mogla biti prestanak njegove dužnosti zastupnika.
- 129 Osim toga, prema mišljenju tužitelja, nijedno tijelo Parlamenta nije zatražilo objašnjenje od francuske vlade. Predsjednik Parlamenta trebao je obavijestiti odbor za pravna pitanja o bitnim elementima te ih je potomji trebao uzeti u obzir, čak i ako je izricanje takve dodatne kazne tužitelju bilo malo vjerojatno.
- 130 Prema njegovu mišljenju, iz navedenog proizlazi da su zbog neispunjavanja te bitne postupovne pretpostavke izvješće nadležnog odbora i, posljedično, odluka o ukidanju imuniteta tužitelju manjkavi.
- 131 Parlament osporava te navode.
- 132 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, svrha je poslovnika institucije Zajednice organizacija unutarnjeg funkcioniranja njezinih službi u interesu dobre uprave. Iz navedenog proizlazi da se fizičke ili pravne osobe u potporu tužbi za poništenje ne mogu pozvati na navodnu povredu tih pravila jer njihova namjena nije osigurati zaštitu pojedinaca (presuda Suda od 7. svibnja 1991., Nakajima/Vijeće, C-69/89, Zb., str. I-2069., t. 49. i 50.; vidjeti u tom smislu presudu Suda od 13. rujna 2007., Common Market Fertilizers/Komisija, C-443/05 P, Zb., str. I-7209., t. 144. t. 145.).

- 133 Osim toga, prema ustaljenoj sudskoj praksi, povreda bitne postupovne pretpostavke može dovesti do poništenja predmetne odluke ako se utvrdi da bi, u nedostatku te nepravilnosti, ta odluka mogla imati drukčiji sadržaj (vidjeti u tom smislu presudu Suda od 29. listopada 1980., Van Landewyck i dr./Komisija, od 209/78 do 215/78 i 218/78, Zb., str. 3125., t. 47., i presudu Općeg suda od 5. travnja 2006., Degussa/Komisija, T-279/02, Zb., str. II-897., t. 416.).
- 134 U ovom slučaju tužitelj svojim prvim prigovorom u biti želi osigurati utvrđenje Općeg suda da francuska tijela nisu ispunila svoju obvezu iz članka 3. stavka 6. Poslovnika da obavijeste Parlament o postojanju postupka koji bi mogao dovesti do prestanka dužnosti tužitelja.
- 135 Valja utvrditi da člankom 3. stavkom 6. Poslovnika državama članicama nije određena obveza u tom smislu.
- 136 Člankom 3. stavkom 6. Poslovnika propisano je da ako nadležna tijela država članica pokrenu postupak koji može dovesti do prestanka dužnosti zastupnika, predsjednik Parlamenta od njih traži da ga redovito obavješćuju o tijeku postupka te upućuje predmet odboru nadležnom za provjeru ovlasti, na čiji prijedlog Parlament može donijeti stajalište o pitanju.
- 137 Odredbama tog članka stoga je predviđen postupak koji primjenjuje predsjednik Parlamenta, a ne države članice. Osim toga, u svakom je slučaju isključena mogućnost da se državama članicama na temelju Poslovnika Parlamenta odredi ikakva obveza.
- 138 Prvi prigovor stoga valja odbiti.
- 139 Drugi prigovor temelji se na tomu da nijedno tijelo Parlamenta, počevši od njegova predsjednika, nije prigovorilo francuskim tijelima da nisu obavijestila Parlament o mogućem prestanku dužnosti tužitelja, pri čemu je predsjednik trebao skrenuti pažnju nadležnog odbora na taj propust, koji je potonji trebao uzeti u obzir pri donošenju odluke o ukidanju imuniteta tužitelju.
- 140 Valja utvrditi da je, kako tvrdi Parlament, isključiva namjena članka 3. stavka 6. Poslovnika, koji ne sadržava pravila za osiguravanje zaštite pojedinaca, omogućiti Parlamentu da se informira o mjerama nacionalnih tijela u postupku koji može dovesti do prestanka dužnosti zastupnika i njegove eventualne zamjene.
- 141 U tom je smislu riječ o odredbi čiji je cilj osigurati pravilno unutarnje funkcioniranje Parlamenta i koja stoga nije bitna postupovna pretpostavka u postupku ukidanja imuniteta zastupniku.
- 142 Iz navedenoga proizlazi da valja odbiti i drugi prigovor.
- 143 Peti tužbeni razlog stoga valja odbiti u cijelosti.

Šesti tužbeni razlog, koji se temelji na povredi načela kontradiktornosti i pravâ obrane

- 144 Tužitelj tvrdi da su činjenicom da pri glasovanju o odluci o ukidanju njegova imuniteta na plenarnoj sjednici nije imao mogućnost iznijeti svoju obranu i da je zahtjev koji je u tom pogledu podnio predsjedniku Europskog parlamenta odbijen, povrijeđeni načelo kontradiktornost i pravâ obrane.
- 145 Priznaje da je člankom 7. stavkom 8. trećim podstavkom Poslovnika zaista predviđeno da, ne dovodeći u pitanje odredbe članka 151., zastupnik čije se povlastice ili imuniteti razmatraju ne može govoriti u raspravi.
- 146 Međutim, iznosi prigovor nezakonitosti te odredbe tvrdeći da se ona protivi poštovanju pravâ obrane, a osobito prava na saslušanje.
- 147 Kao prvo, u tom pogledu tvrdi da se ne može smatrati da su se njegova prava obrane poštovala samo zašto što je saslušan pred odborom za pravna pitanja iza zatvorenih vrata, pri čemu nije bio poznat sadržaj izvješća koje je pripremio izvjestitelj.
- 148 Kao drugo, tužitelj napominje da se u zapisnicima sa sastanaka odbora ne navode imena zastupnika koji su stvarno prisustvovali njegovu saslušanju, već samo popis prisutnih. Smatra da brojni zastupnici koji su se potpisali na tom popisu više nisu bili prisutni na njegovu saslušanju.
- 149 Kao treće, navodi da više zastupnika koji su sudjelovali u glasovanju o izvješću nije bilo prisutno na njegovu saslušanju. Ipak, opće je prihvaćeno da u okviru disciplinskog, pravosudnog ili upravnog postupka odluku mogu donijeti samo oni koji su saslušali predmetnu osobu, što pretpostavlja da su iste osobe sudjelovale u saslušanju predmetne osobe i u donošenju odluke koja se na nju odnosi.
- 150 Kao četvrto, to odbijanje saslušanja tužitelja protivi se i uobičajenoj parlamentarnoj praksi, a osobito članku 80. stavku 7. Poslovnika Assemblée nationale française (Francuska nacionalna skupština), kojim je propisano da zastupnik sudjeluje u raspravama u okviru ispitivanja zahtjeva za ukidanje imuniteta koji se odnosi na njega.
- 151 Kao peto, tužitelj tvrdi da je Parlament isključio i svaku mogućnost rasprave time što je za donošenje tekstova bez amandmana primijenio pojednostavljeni postupak bez rasprave u skladu s člankom 138. stavkom 2. Poslovnika. Međutim, smatra da se ta opća odredba ne može primijeniti jer je posebnim odredbama članka 7. stavka 8. Poslovnika, koje se primjenjuju na imunitet, propisano održavanje rasprave.
- 152 Naposljetku, kao šesto, prijedloge za donošenje akta s raspravom ili bez nje ispituje konferencija predsjednika klubova zastupnika. Međutim, prema mišljenju tužitelja, nezavisni zastupnici u okviru te konferencije nemaju izabranog, već samo imenovanog predstavnika, koji nema pravo glasa i stoga ne može zahtijevati održavanje rasprave, što tužitelj smatra novim slučajem diskriminacije nezavisnih zastupnika, kao što je

diskriminacija u predmetu koji je doveo do presude Općeg suda od 2. listopada 2001., Martinez i dr./Parlament (T-222/99, T-327/99 i T-329/99, Zb., str. II-2823.).

- 153 Valja pojasniti da je tužitelj na raspravi naveo da se njegov tužbeni razlog odnosi isključivo na nepostojanje jamstava koja se nude u okviru unutarnjih postupaka Parlamenta pri ispitivanju zahtjeva za ukidanje imuniteta, to jest kontradiktorne rasprave i poštovanja pravâ obrane, ali nije tvrdio da su ti unutarnji postupci povrijeđeni u ovom slučaju.
- 154 Parlament osporava te navode.
- 155 Argumentacija tužitelja, kako je objasnio na raspravi, u biti se sastoji od tvrdnje da je želio govoriti na plenarnoj sjednici kako bi iznio svoju obranu i da mu je to pravo uskraćeno jer su odredbama članka 7. stavka 8. u vezi člankom 138. stavkom 2. Poslovnika zabranjeni održavanje rasprave i mogućnost tužitelja da u njoj govori.
- 156 Tužitelj tvrdi da je primjenom članka 138. stavka 2. Poslovnika onemogućeno održavanje rasprave iako je takva rasprava predviđena njegovim člankom 7. stavkom 8. i da se, osim toga, primjenom članka 7. stavka 8. Poslovnika zastupniku onemogućuje da izrazi svoja stajališta ako se takva rasprava održi.
- 157 Iako priznaje da je Parlament zaista poštovao odredbe svojeg Poslovnika, tužitelj s druge strane osporava zakonitost takvog mehanizma jer smatra da se protivi poštovanju pravâ obrane i načelu kontradiktornosti.
- 158 Stoga valja ispitati, kao prvo, je li na plenarnoj sjednici trebalo održati raspravu, kao drugo, ako je odgovor potvrđan, je li tužitelju moglo biti uskraćeno pravo da govori i, posljedično, je li članak 7. stavak 8. Poslovnika u tom pogledu nezakonit te naposljetku, kao treće, je li drugim prigovorima koji se odnose na postupak Parlamenta dovedena u pitanje zakonitost odvijanja tog postupka.
- Održavanje rasprave na plenarnoj sjednici
- 159 Na početku valja navesti da tužitelj ne dovodi u pitanje članak 7. stavak 8. Poslovnika u dijelu u kojemu je predviđeno održavanje rasprave, već samo u dijelu u kojemu je predviđeno da dotični zastupnik ne može govoriti tijekom rasprave.
- 160 Kao prvo, valja ispitati je li dopuštena primjena odredaba članka 138. stavka 2. Poslovnika kojima je predviđen pojednostavljeni postupak bez rasprave i bez amandmana na plenarnoj sjednici u okviru koje se donosi odluka o imunitetu zastupnika.
- 161 Člankom 138. stavkom 2. Poslovnika propisano je da se nezakonodavni prijedlog rezolucije koji je prihvaćen u odboru, a da je manje od jedne desetine članova odbora glasovalo protiv, uvrštava u dnevni red za glasovanje bez amandmana i bez rasprave, osim ako Parlament na prijedlog konferencije predsjednika ili na zahtjev kluba zastupnika ili najmanje 40 zastupnika ne odluči drukčije.

- 162 Kao prvo, valja smatrati da, kako tvrdi Parlament, pojam „nezakonodavni prijedlog rezolucije” za razliku od pojma „prijedlog zakonodavnog akta”, u smislu članka 138. stavka 1. Poslovnika, uključuje pojam „prijedlog odluke” u smislu članka 7. stavka 2. Poslovnika, pri čemu tužitelj ne osporava to tumačenje.
- 163 Drugo, valja navesti da je Poslovníkom propisano da je tek nakon rasprave u odboru i pod uvjetom da je manje od jedne desetine članova odbora glasovalo protiv, postupak koji se nadalje automatski primjenjuje postupak bez rasprave i bez amandmana predviđen člankom 138. Poslovnika, i to zbog ekonomičnosti postupka.
- 164 Kao treće, valja naglasiti da su Poslovníkom ipak predviđeni zaštitni mehanizmi koji omogućuju održavanje rasprave na plenarnoj sjednici neovisno o rezultatu glasovanja u odboru i to na prijedlog konferencije predsjednika ili na zahtjev kluba zastupnika ili najmanje 40 zastupnika.
- 165 Mogućnost održavanja rasprave na plenarnoj sjednici stoga nije isključena, iako članak 138. stavak 2. dovodi do uvrštenja točke u dnevni red plenarne sjednice za glasovanje bez rasprave i bez amandmana.
- 166 Kao četvrto, člankom 7. stavkom 8. Poslovnika ne zahtijeva se održavanje rasprave na plenarnoj sjednici, već se samo propisuju uvjeti u kojima će se odvijati rasprava ako do nje dođe, u ovom slučaju u obliku rasprave koja je ograničena na razloge za prijedlog i protiv prijedloga za ukidanje ili zaštitu imuniteta zastupnika i koja osim toga ne može dovesti do podnošenja amandmana.
- 167 Iz navedenog proizlazi da se tim odredbama nikako ne protivi automatsko uvrštenje točke u dnevni red plenarne sjednice za glasovanje bez rasprave i bez amandmana u skladu s člankom 138. stavkom 2. Poslovnika ako je prijedlog odluke donesen u odboru i ako je manje od jedne desetine članova odbora glasovalo protiv.
- 168 Članak 7. stavak 8. stoga nije *lex specialis* od kojega člankom 138. stavkom 2. Poslovnika nije dopušteno nikakvo odstupanje, već naprotiv, te se dvije odredbe postupovno nadopunjuju kako bi se olakšao rad Parlamenta na plenarnoj sjednici na kojoj se prijedlogu koji je donio nadležni odbor protivi vrlo mala manjina ili mu se ne protivi nikakva manjina.
- 169 Osim toga, valja pojasniti da je Parlament naveo, a da tužitelj to nije osporio, da je postupak bez rasprave predviđen člankom 138. stavkom 2. Poslovnika uobičajeni postupak Parlamenta kada je riječ o odlukama o zahtjevima za ukidanje imuniteta i da se rasprava na plenarnoj sjednici, kako je predviđena člankom 7. stavkom 8., odvija samo iznimno jer se primjena članka 138. stavka 2. utvrđuje samo na temelju rezultata glasovanja u nadležnom odboru.
- 170 Osim toga, valja utvrditi, s jedne strane, da je u ovom slučaju točka bila uvrštena u dnevni red plenarne sjednice za glasovanje bez amandmana i bez rasprave jer je odbor donio prijedlog odluke s manje od jedne desetine članova odbora koji su glasovali protiv. S druge strane valja utvrditi, što tužitelj ne osporava, da ni konferencija predsjednika, ni klub

zastupnika kao ni 40 zastupnika nisu izrazili stajalište da bi trebalo održati raspravu o odluci o ukidanju imuniteta tužitelju.

- 171 Stoga valja smatrati da je Parlament pravilno primijenio postupak bez amandmana i bez rasprave iz članka 138. Poslovnika.
- 172 Posljedično i zaključno, u mjeri u kojoj tužitelj neovisno o pojašnjenjima iznesenima na raspravi u pogledu formulacije njegovih prigovora i dalje tvrdi da je došlo do zlouporabe postupka, valja podsjetiti da prema ustaljenoj sudskoj praksi zlouporaba ovlasti, pri čemu je zlouporaba postupka samo jedan oblik te zlouporabe, postoji samo ako se na temelju objektivnih, relevantnih i usklađenih pokazatelja utvrdi da je pobijani akt donesen s isključivim ciljem, ili barem odlučujućim, postizanja drugih ciljeva od ciljeva na koje se poziva ili izbjegavanja postupka posebno predviđenog Ugovorom za rješavanje okolnosti predmetnog slučaja (presude Suda od 10. ožujka 2005., Španjolska/Vijeće, C-342/03, Zb., str. I-1975., t. 64., i od 7. rujna 2006., Španjolska/Vijeće, C-310/04, Zb., str. I-7285., t. 69.).
- 173 Budući da je u ovom slučaju predmetna točka u skladu s člankom 138. stavkom 2. Poslovnika bila automatski uvrštena u dnevni red plenarne sjednice za glasovanje bez amandmana i bez rasprave jer je prijedlog odluke bio donesen u odboru, pri čemu je najviše manje od jedne desetine njegovih članova glasovalo protiv, u ovom slučaju ne postoji objektivna i relevantna naznaka da je pobijani akt donesen kako bi se izbjegao postupak koji je posebno predviđen u tu svrhu.
- 174 Kao drugo, valja ispitati protivi li se, kako tužitelj tvrdi te usprkos pravilnosti postupka koji je primijenio Parlament, općim načelima poštovanja pravâ obrane i načela kontradiktornosti postupovni mehanizam za donošenje odluke o ukidanju imuniteta zastupniku kao što je onaj uspostavljen Poslovníkom Parlamenta.
- 175 U tom pogledu valja podsjetiti da prema ustaljenoj sudskoj praksi poštovanje pravâ obrane, a posebice prava na saslušanje, temeljno načelo prava Unije u svakom postupku pokrenutom protiv neke osobe koji može rezultirati aktom koji na nju nepovoljno utječe, a koje mora biti zajamčeno, pa i onda kada ne postoje nikakva postupovna pravila (presude Suda od 9. studenoga 2006., Komisija/De Bry, C-344/05 P, Zb., str. I-10915., t. 37., i Općeg suda od 14. listopada 2009., Bank Melli Iran/Vijeće, T-390/08, Zb., str. II-3967., t. 91.). Osim toga, to je načelo utvrđeno u članku 41. stavku 2. točki (a) Povelje o temeljnim pravima.
- 176 U skladu s tim načelom, predmetnoj se osobi mora omogućiti da prije donošenja odluke koja se na nju odnosi učinkovito iznese svoje stajalište o istinitosti i relevantnosti činjenica i okolnosti na temelju kojih je donesena ta odluka (vidjeti u tom smislu presude Suda od 15. srpnja 1970., Buchler/Komisija, 44/69, Zb., str. 733., t. 9., i od 3. listopada 2000., Industrie des poudres sphériques/Vijeće, C-458/98 P, Zb., str. I-8147., t. 99.).

- 177 Iz navedenog proizlazi da se u skladu s tim načelima odluka ne može donijeti na temelju činjeničnih elemenata i okolnosti o kojima predmetna osoba nije imala mogućnost iznijeti svoje stajalište prije donošenja te odluke.
- 178 Međutim, pravo na saslušanje ne podrazumijeva nužno održavanje javne rasprave u svakom postupku koji je pokrenut protiv osobe i može dovesti do akta koji na nju negativno utječe.
- 179 Poštovanje pravâ obrane i načela kontradiktornosti stoga ne znači da donošenju odluke Parlamenta o ukidanju imuniteta zastupniku nužno prethodi rasprava na plenarnoj sjednici.
- 180 Tužitelj isto tako nije dokazao ta takvo načelo uvelike prevladava u pravima država članica, pa čak ni u francuskom pravu.
- 181 Parlament je na raspravi tvrdio, što tužitelj nije osporio, da u Francuskoj od 1995. odluku o ukidanju imuniteta članu doma parlamenta donosi predsjedništvo tog doma, a ne više predsjedništvo doma na plenarnoj sjednici.
- 182 Naprotiv, u tom pogledu valja uzeti u obzir članak 7. stavak 3. Poslovnika, kojim je propisano da zastupnik na kojega se odnosi zahtjev za ukidanje imuniteta treba imati mogućnost da bude saslušan te da može podnijeti dokumente ili druge pisane dokaze koje smatra relevantnima. Osim toga, može ga predstavljati drugi zastupnik.
- 183 Stoga su u okviru postupka koji je Parlament uspostavio za rješavanje zahtjeva za ukidanje imuniteta zastupnicima predmetnoj osobi pružena dovoljna jamstva u pogledu pravâ obrane i načela kontradiktornosti.
- 184 Tužitelj stoga pogrešno tvrdi da se načelu poštovanja pravâ obrane i načelu kontradiktornosti protivi postupovni mehanizam koji u okviru Poslovnika u skladu s njegovim člancima 7. i 138. Parlament primjenjuje za rješavanje zahtjeva za ukidanje imuniteta.
- 185 Osim toga, u ovom slučaju valja utvrditi da tužitelj ne osporava da je saslušan pred odborom za pravna pitanja prije no što je potonji donio prijedlog odluke.
- 186 Nadalje, tužitelj nije utvrdio o kojim činjeničnim elementima ili okolnostima koje je odbor za pravna pitanja ili Parlament uzeo u obzir nije imao priliku izraziti svoje stajalište prije donošenja odluke o ukidanju njegova imuniteta.
- 187 Osim toga, iz obrazloženja odluke o ukidanju imuniteta tužitelju proizlazi da je Parlament odgovorio na dva glavna argumenta koja je tužitelj ponovno iznio pred Općim sudom, odnosno da je djelovao pri obnašanju svojih dužnosti i da postoji *fumus persecutionis* kojim se opravdava neukidanje njegova imuniteta.
- 188 Stoga valja smatrati da tužitelj u ovom slučaju nije dokazao povredu njegovih prava obrane ili načela kontradiktornosti.

– Pravo zastupnika da govori u raspravi predviđeno člankom 7. stavkom 8. Poslovnika

189 S obzirom na prethodna razmatranja, argumentaciju tužitelja da se činjenica da nije imao pravo govoriti u raspravi na plenarnoj sjednici o donošenju odluke o ukidanju njegova imuniteta protivi poštovanju pravâ obrane i načelu kontradiktornosti valja smatrati bespredmetnom.

190 Ako je u skladu s člankom 138. stavkom 2. Poslovnika dopušteno uvrstiti prijedlog odluke o ukidanju imuniteta zastupniku u dnevni red plenarne sjednice za glasovanje bez rasprave i bez amandmana, prigovor da je nezakonito ne dopustiti mu da govori u takvoj raspravi je bespredmetan.

191 Iz navedenog isto tako proizlazi da se u takvim okolnostima gđi A., koja je predsjedala plenarnom sjednicom, ne može prigovoriti da tužitelju nije dopustila da govori u raspravi o ukidanju njegova imuniteta jer rasprava nije bila predviđena.

– Drugi prigovori tužitelja koji se odnose na odvijanje postupka

192 Kada je riječ o prigovoru koji se temelji na činjenici da je rasprava u nadležnom odboru održana iza zatvorenih vrata, valja napomenuti da je to bilo na temelju članka 103. stavka 4. Poslovnika i da se u skladu s tekстом tog članka taj postupak primjenjuje uvijek kada se razmatraju zahtjevi za ukidanje imuniteta kako bi se zaštitili predmetni zastupnik i povjerljivost rasprava, kako proizlazi iz članka 7. stavka 11. Poslovnika.

193 Stoga se prema tužitelju nije postupalo drukčije ili na poseban način u odnosu na uobičajeno postupanje prema zastupnicima u Parlamentu u sličnim okolnostima.

194 Kada je riječ o prigovoru koji se temelji na činjenici da je rasprava pred nadležnim odborom održana prije no što se tužitelj upoznao sa sadržajem nacрта izvješća, čime mu je onemogućena odgovarajuća obrana, valja navesti da tužitelj nije dokazao da je nacrt izvješća već postojao u trenutku njegova saslušanja 26. siječnja 2011. i da su članovi nadležnog odbora s njime bili prethodno upoznati, a on nije.

195 U svakom slučaju, u tom pogledu valja podsjetiti da tužitelj nije utvrdio koje je činjenice ili okolnosti uzeo u obzir odbor za pravna pitanja ili Parlament o kojima tužitelj nije imao priliku izraziti svoje stajalište prije donošenja odluke o ukidanju njegova imuniteta.

196 Iz navedenog proizlazi da taj prigovor valja odbiti.

197 Kada je riječ o prigovoru koji se temelji na činjenici da zastupnici u Parlamentu koji su prisustvovali raspravi u odboru nisu bili isti kao zastupnici koji su sudjelovali u glasovanju u tom odboru, valja smatrati da je Parlament pravilno tvrdio, a da mu tužitelj nije proturječio u toj točki, da ne postoji unutarnja odredba ili pravilo kojim se zahtijeva isti sastav odbora za raspravu i za glasovanje, pod uvjetom da je postignut kvorum, što je opravdano činjenicom da nije riječ o aktima koje zastupnici donose pojedinačno, već o aktima parlamentarnog odbora.

- 198 Drugo, valja podsjetiti da u skladu s postupkom koji je uspostavio Parlament, nadležni odbor, nakon što mu je upućen zahtjev za ukidanje imuniteta zastupniku, saslušava zastupnika. Član odbora koji je imenovan izvjestiteljem zatim sastavlja izvješće, kojemu se prilaže prijedlog odluke. To se izvješće zajedno s prijedlogom odluke podnosi članovima odbora na glasovanje.
- 199 Tužitelj nije dokazao da se u ovom slučaju nije poštovao taj postupak.
- 200 Osim toga, valja napomenuti da su u prijedlogu odluke podnesenom odboru na glasovanje navedeni razlozi zbog kojih je Parlament smatrao da tužitelj nije djelovao u okviru svojih dužnosti zastupnika u Parlamentu i da *fumus persecutionis* nije bio dokazan.
- 201 Osim toga, valja još jednom podsjetiti da tužitelj nije utvrdio o kojim činjeničnim elementima ili okolnostima koje su članovi odbora za pravna pitanja uzeli u obzir prilikom glasovanja tužitelj nije imao priliku izraziti svoje stajalište.
- 202 Naposljetku, kao treće, budući da je riječ o aktu Parlamenta koji je političkog karaktera (vidjeti točku 59. ove presude), nije moguća usporedba s pravilima kojima se uređuju disciplinski ili pravosudni postupci u pogledu sastava savjetodavnog tijela zaduženog za odlučivanje u takvim postupcima.
- 203 Prigovor stoga valja odbiti.
- 204 Kada je riječ o prigovoru koji se temelji na postupovnim razlikama u odnosu na francusko pravo, čak i pod pretpostavkom da su dokazane (vidjeti točku 181. ove presude), valja utvrditi da su bespredmetne jer se u ovom slučaju ne primjenjuje postupak za donošenje odluke predviđen francuskim pravom, već postupak predviđen Poslovníkom.
- 205 Taj prigovor stoga valja odbiti.
- 206 Šesti tužbeni razlog stoga valja odbiti u cijelosti, jednako kao i prigovor nezakonitosti članka 7. stavka 8. trećeg podstavka Poslovníka.
- 207 Zaključno, tužbu za poništenje u predmetu T-346/11, koji se odnosi na ukidanje imuniteta zastupniku, valja odbiti.
- Tužba za naknadu štete u predmetu T-346/11, koji se odnosi na ukidanje imuniteta*
- 208 Tužitelj u svojoj tužbi postavlja samo tužbeni zahtjev za naknadu štete.
- 209 Parlament osporava taj zahtjev.
- 210 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, za postojanje izvanugovorne odgovornosti Unije, u smislu članka 340. drugog stavka UFEU-a, zbog nezakonitog ponašanja njezinih tijela mora biti ispunjen skup uvjeta, odnosno nezakonitost ponašanja koje se stavlja na teret instituciji, postojanje stvarne štete i postojanje uzročne veze između ponašanja koje se stavlja na teret

i štete na koju se poziva (vidjeti presudu Gollnisch/Parlament, točka 58. ove presude, t. 90., i navedenu sudsku praksu).

211 Ta su tri uvjeta za postojanje odgovornosti Zajednice kumulativna (presude Suda od 9. rujna 1999., Lucaccioni/Komisija, C-257/98 P, Zb., str. I-5251., t. 14., i Općeg suda od 6. prosinca 2001., Emesa Sugar/Vijeće, T-43/98, Zb., str. II-3519., t. 59.). Stoga je neispunjavanje jednog od njih dovoljno za odbijanje tužbe za naknadu štete (presuda Općeg suda od 17. prosinca 2003., DLD Trading/Vijeće, T-146/01, Zb., str. II-6005., t. 74.).

212 Budući da u ovom slučaju nije ispunjen uvjet nezakonitosti ponašanja koje se stavlja na teret Parlamentu, njegova odluka o ukidanju imuniteta tužitelju nije nezakonita (vidjeti točku 207. ove presude), odgovornost te institucije ne može postojati na temelju članka 340. drugog stavka UFEU-a i tužbu za naknadu štete valja odbiti.

Tužba za poništenje i tužba za naknadu štete u predmetu T-347/11, koji se odnosi na odluku o odbijanju zaštite imuniteta tužitelja

213 Tužitelj u potporu svojoj tužbi za poništenje odluke Parlamenta o odbijanju zaštite njegova imuniteta iznosi šest tužbenih razloga koji su slični tužbenim razlozima iznesenima u predmetu T-346/11.

214 Navodi, kao prvo, povredu članka 9. Protokola, kao drugo, povredu „ustaljene sudske prakse” odbora za pravna pitanja Parlamenta, kao treće, povredu načela pravne sigurnosti i legitimnih očekivanja, kao četvrto, povredu neovisnosti zastupnika, kao peto, povredu odredaba članka 3. stavka 4. drugog podstavka Poslovnika o postupku koji može dovesti do prestanka dužnosti zastupnika i, kao šesto, povredu načela kontradiktornosti i pravâ obrane.

215 Osim toga, tužitelj u svojoj tužbi postavlja samo tužbeni zahtjev za naknadu štete.

216 Parlament u biti ističe nedopuštenost tužbe jer je odluka o zaštiti imuniteta samo mišljenje i njome se ne može promijeniti pravni položaj predmetne osobe, pri čemu se poziva na sudsku praksu koja proizlazi iz presude Marra, točka 34. *supra* (t. 44.) te na nedostatak pravnog interesa tužitelja u mjeri u kojoj je odluka o ukidanju njegova imuniteta donesena istovremeno s odlukom o odbijanju zaštite njegova imuniteta u okviru ove tužbe.

217 Osim toga, Parlament osporava argumentaciju tužitelja i zahtijeva odbijanje tužbenih razloga koje je potonji iznio u potporu svojoj tužbi za poništenje, kao i njegova zahtjeva za naknadu štete uz isto obrazloženje kao ono koje je naveo u okviru predmeta T-346/11.

218 Kako je priznato u ustaljenoj sudskoj praksi, predmet spora, kako je određen tužbom kojom je pokrenut postupak, treba postojati, kao i pravni interes, sve do proglašenja sudske odluke, što pretpostavlja da tužba svojim ishodom može donijeti korist stranci koja ju je podnijela (presude Suda od 7. lipnja 2007., Wunenburger/Komisija, C-362/05 P, Zb., str. I-4333., t. 42., i Općeg suda od 24. rujna 2008., Reliance Industries/Vijeće i Komisija, T-45/06, Zb., str. II-2399., t. 35.).

- 219 Ako je tužba protiv odluke o ukidanju imuniteta odbijena (vidjeti točku 207. ove presude), valja smatrati da tužitelj ne može ostvariti nikakvu korist od presude o zakonitosti odluke Parlamenta o odbijanju zaštite njegova imuniteta.
- 220 Čak i ako bi odluka o odbijanju zaštite imuniteta tužitelja bila poništena, iako je to nemoguće jer su tužbeni razlozi slični onima koji su prethodno odbijeni u pogledu odluke o ukidanju imuniteta, presuda o poništenju ne bi utjecala na pravni položaj tužitelja jer bi mu imunitet u svakom slučaju bio ukinut i stoga ga Parlament ne bi mogao istovremeno zaštititi.
- 221 Stoga valja obustaviti postupak po tužbi za poništenje u predmetu T-347/11, koji se odnosi na odluku Parlamenta o odbijanju zaštite imuniteta tužitelja.
- 222 Što se tiče tužbe za naknadu štete, u kontekstu uvjeta za postojanje izvanugovorne odgovornosti Unije na koje se podsjeća u točki 210. ove presude valja podsjetiti da je, prema ustaljenoj sudskoj praksi, uvjet koji se odnosi na postojanje uzročne veze ispunjen ako postoji izravna uzročno-posljedična veza između pogreške koju je počinila predmetna institucija i navodne štete, a na tužitelju je da tu vezu dokaže. Unija može odgovarati samo za štetu koja dovoljno izravno proizlazi iz protupropisnog ponašanja predmetne institucije, odnosno to ponašanje mora biti odlučujući uzrok štete. Suprotno tomu, Unija nije odgovorna za naknadu štete za svaku, čak i najudaljeniju štetnu posljedicu ponašanja svojih tijela (vidjeti presudu Gollnisch/Parlament, točka 58. *supra*, t. 110., i navedenu sudsku praksu).
- 223 Budući da je u ovom slučaju Parlament mogao samo utvrditi da treba obustaviti postupak po zahtjevu za zaštitu imuniteta tužitelja jer mu je bio podnesen i zahtjev za ukidanje njegova imuniteta, valja smatrati da je tužitelju samo odlukom o tom zahtjevu mogla biti nanesena šteta i da se samo na temelju nje mogla utvrditi odgovornost Parlamenta, da je bila nezakonita, što međutim nije bio slučaj (vidjeti točku 212. ove presude).
- 224 Iz navedenog proizlazi da se ni u kojem slučaju ne može dokazati uzročna veza između neimovinske štete koja je navodno nanesena tužitelju i nezakonitosti koje, prema njegovu mišljenju, sadržava odluka Parlamenta o odbijanju zaštite njegova imuniteta.
- 225 Iz navedenog proizlazi da tužbu za naknadu štete valja odbiti.

Troškovi

- 226 Sukladno članku 87. stavku 2. Poslovnika, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove.
- 227 Sukladno članku 87. stavku 6. Poslovnika, u slučaju obustave postupka Opći sud slobodno odlučuje o troškovima.

228 Budući da tužitelj nije uspio u predmetu T-346/11 kao ni u tužbi za naknadu štete u predmetu T-347/11, treba mu naložiti snošenje troškova, uključujući troškove postupka privremene pravne zaštite, sukladno zahtjevu Parlamenta.

Slijedom navedenog,

OPĆI SUD (prvo vijeće)

proglašava i presuđuje:

- 1. Odbijaju se tužba za poništenje i tužba za naknadu štete u predmetu T-346/11.**
- 2. Obustavlja se postupak po tužbi za poništenje u predmetu T-347/11.**
- 3. Odbija se tužba za naknadu štete u predmetu T-347/11.**
- 4. Bruni Gollnischu nalaže se snošenje troškova, uključujući troškove postupka privremene pravne zaštite u predmetima T-346/11 i T-347/11.**

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourggu 17. siječnja 2013.

[potpisi]

---

* Jezik postupka: francuski